

Ert tjänsteställe, handläggare
Justitiedepartementet

Ert datum
2022-04

Er beteckning
Ds 2022:6

Vårt tjänsteställe, handläggare
Paula Silfverstolpe
Försvarshögskolan

Vårt föregående datum

Vår föregående beteckning

Yttrande över remissen ”Straff för deltagande i en terrororganisation”, (Ds 2022:6)

Försvarshögskolans ställningstagande

Försvarshögskolan har beretts tillfälle att lämna synpunkter på förslaget att införa ett särskilt straffansvar för deltagande i en terrororganisation och vill med anledning av detta framföra följande synpunkter.

Försvarshögskolan välkomnar regeringens ambition att stärka arbetet mot terrorism då den utgör en synnerligen allvarlig form av brottslighet som inte bara är systemhotande till sin natur utan som orsakar mänskligt lidande och utgör ett hot mot internationell fred och säkerhet. Den påverkar även nationell säkerhet samt möjligheter till utveckling och demokrati. Det finns ett stort behov för svenska brottsbekämpande myndigheter att på ett effektivt sätt kunna agera mot sådan brottslighet. Ett förbud mot deltagande i en terrororganisation innebär för svensk del en ändring av den grundlagsskyddade föreningsfriheten i 2 kap. 1§ första stycket RF som i dagsläget endast medger inskränkningar i föreningsfriheten när det gäller sammanslutningar vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. I utredningen framhålls att den tar sin utgångspunkt i den grundlagsändring i detta avseende som förslogs av 2020 års grundlagskommitté vilket utmynnande i propositionen Föreningsfrihet och terroristorganisationer (prop.2021/22:42) och som innebär att det görs ytterligare inskränkningar i föreningsfriheten i syfte att mer effektivt kunna bekämpa deltagande i terrororganisationer.

Försvarshögskolan delar utredningens analys att all bekämpning av terrorbrottslighet måste beakta rättsstatens krav samt de folkrättsliga och humanitärrättsliga krav som ställs för att kunna göra inskränkningar i enskilda individers fri- och rättigheter som kan komma att påverkas av en strängare terrorlagstiftning. I utredningen redogörs på ett tydligt sätt för de övervägande skäl som ligger till grund för behovet att straffbelägga deltagande i terrororganisationer. Försvarshögskolan delar därmed utredningens syn gällande behovet av

att straffbelägga deltagande i terrororganisation för att kunna förebygga, förhindra och bekämpa terrorism.

Försvvarshögskolan delar vidare utredningens förslag om en ny straffbestämmelse i terroristbrottslagen (2022:000) som omfattar den som deltar i verksamheten i en terrororganisation på ett sätt som är ägnat att främja, stärka eller understödja en terrororganisation som anges i 3 § i lagen. Den där angivna definitionen av en terrororganisation består i att det handlar om en sammanslutning av personer som begår särskilt allvarlig brottslighet eller gör sig skyldig till försök, förberedelse, stämpling, eller medverkan till sådan brottslighet.

I författningskommentaren till den föreslagna lagen om straffansvar för deltagande i en terrororganisation redogörs för vad som kan anses utgöra deltagande i sådan verksamhet. Det förutsätts kräva en konkret knytning till organisationen där en person agerar för organisationens räkning eller inom ramen för denna organisation. Det kan handla om att en person agerar på uppdrag av organisationen eller har ställt sig under den organisationens ledning, att personen ställt sina tjänster till förfogande för en terrororganisation, har svurit trohet till en organisation, lämnat information eller vägledning, lämnat material eller utrustning till organisationen eller deltagit i utbildning eller träning anordnad av den. Utredningen nämner vidare andra aktiviteter som skulle kunna utgöra deltagande beroende på vilken typ av terrororganisation det handlar om. I vissa organisationer kan det handla om att förbereda attentat, men det kan även bestå i informationsinhämtning, administration av digitala kanaler och propaganda. Att ansvara för logistik såsom anordnande av bostäder, utrustning och tjänster, laga mat samt ansvara för transporter skulle också falla inom straffbestämmelsens tillämpningsområde.

Försvvarshögskolan anser att gränsdragningen för vad som ska anses som deltagande i straffrättslig bemärkelse kan blir svår att fastslå på grund av de olika organisationernas typ och verksamhet och att det kan finnas en risk i att det inte med tillräcklig tydlighet framgår vilken verksamhet som ska anses som deltagande och därmed straffbart. I samtliga gränsdragningsituationer är det emellertid i slutändan upp till domstol att bedöma det enskilda fallet. Dock förefaller det rimligt att dra gränsen nedåt någonstans, vilket även förslås i utredningen, och undanta vissa aktiviteter som inte på samma konkreta sätt som ovan nämnda aktiviteter främjar, stärker eller understödjer terrororganisationer. Exempel på sådana aktiviteter som därför faller utanför den föreslagna straffbestämmelsens tillämpningsområde är att enbart uttrycka åsikter eller sympatier till förmån för en terrororganisation eller dess ideologi. Försvvarshögskolan instämmer därför i utredningens slutsatser avseende gränsdragningsaspekten i denna fråga.

Förslaget innefattar även ett undantag som innebär att en gärning inte ska utgöra brott, även om den objektivt sett uppfyller kriteriet för deltagande enligt den föreslagna lagen, om den med hänsyn till omständigheterna är försvarlig. Exempel på sådana försvarliga handlingar som kan bli aktuella för undantaget är vissa journalistiska metoder och sjukvård som bedrivs av opartiska humanitära organisationer i konfliktområden. Även omhändertagande av egna barn och att sköta det egna hushållet förslås omfattas av detta undantag. Undantagen är rimliga mot bakgrund av Europakonventionens skydd för de mänskliga fri- och rättigheterna samt den humanitära rätten som innebär rättigheter och skyldigheter för sjukvårdspersonal under väpnad konflikt. Försvvarshögskolan välkomnar att man i utredningen beaktat dessa hänsyn mot bakgrund av gällande internationella regelverk och delar därför utredningens slutsatser i detta

hänseende kring vilka handlingar som måste anses falla inom försvarlighetsundantaget och har inga ytterligare synpunkter i denna fråga.

En fråga som däremot skulle behöva belysas ytterligare rör domsrätt och tillämpning av universell jurisdiktion för deltagande i en terrororganisation. Det står klart att för terrorbrott som omfattas av de internationella terroristkonventionerna kan nationella domstolar tillämpa universell jurisdiktion enligt principen *aut dedere aut judicare*. Däremot är rättsläget mer oklart om universell jurisdiktion kan tillämpas på andra närliggande brott såsom deltagande i en terroristorganisation. Denna fråga hade behövt beaktas mer grundligt i utredningen.

I utredningen förslås även andra ändringar till följd av den föreslagna lagen om deltagande i en terrororganisation, såsom i bestämmelserna om samröre med en terrororganisation samt avseende finansiering av offentlig uppmaning och rekrytering till deltagande samt att finansiera en resa i syfte att delta i en terrororganisation.

Utredningen föreslår även att hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation, hemlig övervakning av elektronisk kommunikation, hemlig kameraövervakning och hemlig dataavläsning ska få användas vid en förundersökning av deltagandebrott. Detsamma gäller undantaget från skyldigheten att underrätta den som är eller har varit misstänkt om att ett hemligt tvångsmedel har använts. Lagen (20907:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott och lagen (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet ska vara tillämpliga på grovt deltagandebrott. Försvarshögskolan delar utredningens förslag och har inga ytterligare kommentarer i dessa hänseenden.

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av Försvarshögskolans prorektor Malena Britz, efter föredragning av Jur.kand. Paula Silfverstolpe. I beredningen har Jur. doktor Marika Ericson samt doktor Magnus Ranstorp deltagit.

Malena Britz
Prorektor

Paula Silfverstolpe

Sändlista

Regeringskansliet

Inom FHS

Rektor
Prorektor
Vicerektor

Yttrande

Datum
2022-08-19

FHS beteckning
Ö 313/2022

4 (4)

Högskoledirektör
Ordf. FoU
C Orgel
Studentkåren
ATO
Samt övriga som berörs av beslutet